

TMMOB Kanunu Kimin Lehine Değişti?

M. Sıtkı ÇİĞDEM-EMO Yönetim Kurulu Yazman Üyesi

DSP-MHP ve ANAP tarafından oluşturulan 37. Hükümet döneminde, AB Uyum Yasaları çerçevesinde hazırlanan, “**Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun**” tasarısı, görüşülmek üzere “Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu”na gönderilerek tartışmaya açılmıştı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nca hazırlanan ve Hazine Müsteşarlığı tarafından da desteklenen bu kanun tasarısıyla, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Kanunu’nun, yabancı mühendis ve mimarların ülkemizde çalışmasına ilişkin koşulları düzenleyen 34 ve 35. maddelerinde değişikliğe gidiliyordu. Ayrıca, yabancı mühendis ve mimarların ülkemizde çalışabilmeleri için daha önceden Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’nca verilen çalışma izinlerinin bundan sonra, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından verilmesi sağlanıyordu.

3 Kasım 2002 seçimleri sonrası işbaşına gelen ve AKP tarafından oluşturulan 38. Hükümet’in ilk uygulaması, 37. Hükümetin çıkartmaya zaman bulamadığı için yarım bıraktığı, AB uyum yasaları çerçevesinde hazırlanmış bu kanun tasarısını çıkartmak olmuştur.

Yasada Neler Değişti?

“Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun” tasarısını, Meclis Komisyonu’nda tartışılırken izlemek ve kanun taslağını mesleğimiz ile meslektaşlarımızın lehine çevirmek üzere oluşturulan TMMOB Heyeti içinde, EMO Yöneticisi olarak yer aldım. Günlerce komisyon top-

lantılarına katılarak ve milletvekilleriyle görüşmeler yaparak, kanun taslağının, “Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu”na 37 ve 38. Hükümetler tarafından gönderilen şekliyle kabul edilmesi halinde, yabancı mühendis ve mimarlara tanınmaya çalışılan ayrıcalıklar ile ülkemiz mühendis ve mimarlarını bekleyen tehlikeleri anlatmaya çalıştık.

Mevcut 6235 sayılı TMMOB Kanunu’nun 34 ve 35. maddeleri, önerilen kanun taslağı ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu’nun 34. maddesi;

Madde 34- Yabancı müteahhitler veya yabancı müesseseler:

“Türkiye’de Devlet Daireleri ile Resmî ve Hususî bilumum müessese ve şahıslara karşı res’en veya yerli müesseselerle müştereken taahhüt ettikleri mühendislik ve mimarlık ile alakalı işlerde yalnız bu işe münhasır kalmak ve Odalar Birliği’nin mütalaasını almak ve Bayındırlık Vekaleti’nin tasvibinden geçmek şartıyla yabancı müteahhis çalıştırabilirler.”

şeklinde düzenlenmiştir.

Yeni düzenlemede ise mevcut 34. maddede yer alan “**yalnız bu işe münhasır kalmak**” ibaresi çıkartılmak istenmiştir.

“Yalnız bu işe münhasır kalmak” ibaresinin kaldırılması halinde, çalışma izni alan mühendis ve mimar, çalışma izni aldığı işin dışında, ihtisas alanına girsin veya girmesin, başka işlerde de çalışabileceği için mesleki yeterliliğinin, çalıştırılabileceği mühendislik ve mimarlık hizmetlerine yeterli olup olmadığının tespiti yapılamayacaktı. Kaygılarımızı haklı bulan komisyon üyesi milletvekilleri, girişimlerimiz sonucunda bu ibarenin mevcut haliyle kanunda aynen kalmasını sağlamışlardır.

Yine madde sonunda yer alan, “... Odalar Birliği’nin mütalaasını almak ve Bayındırlık Vekaleti’nin tasvibinden geçmek şartıyla yabancı müteahhis çalıştırabilirler.” yerine, “... **Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Odalar Birliği’nin görüşleri alınarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nca verilen çalışma izniyle çalıştırılabilirler.**” denmiştir. Çalışma izni verecek bakanlığın Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’ndan alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na verilmesi ise gerçekleş-

tırılmıştır. Mühendislik ve mimarlık konularında uzman olmayan ve bu konularda yetişmiş deneyimli kadroları bulunmayan bakanlığa bu görevlerin verilmesi, yanlış olmuştur.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 35. maddesi ise;

"Madde 35- 34. maddede yazılı hususlardan gayri işlerde yabancı yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis ve mimar kullanılması Odalar Birliği İdare Heyeti'nin mütalaası üzerine Bayındırlık Vekaleti'nce karar verilmesine bağlıdır. Yalnız Devlet Daireleri ile Resmî ve Hususî Müesseseler ve şahıslar tarafından istişari vazifelerle getirilen ve teknik tedrisat için gelenler bu kayda tabi değildirler. Bunlar da ancak getirildikleri iş mevzuu dahilinde kalarak bunların haricinde mesleki faaliyette bulunamazlar."

şeklinde düzenlenmiştir. Yeni düzenlemede ise mevcut 35. maddede yer alan "... yalnız Devlet Daireleri ile Resmî ve Hususî Müesseseler ve şahıslar tarafından istişari vazifelerle getirilen ve teknik tedrisat için gelenler bu kayda tabi değildirler. Bunlar da ancak getirildikleri iş mevzuu dahilinde kalarak bunların haricinde mesleki faaliyette bulunamazlar." cümlesi çıkartılmıştır. Maddenin yeniden düzenlenmesi aşamasında "**istişari görevler**" ile "**teknik tedrisat**" kanun kapsamına alınarak olumlu bir iş yapılmakla birlikte, "**Bunlar**

da ancak getirildikleri iş mevzuu dahilinde kalarak, bunların haricinde mesleki faaliyette bulunamazlar." ibaresi kaldırılarak, çalışma izni alan her yabancı mühendis ve mimarın istediği her işte çalışmasının önü açılmıştır. Bu konuda bir başka önemli sakınca ise çalışma izni verilen yabancı mühendis ve mimarın denetlenmesinin zorlaşacağı ve hatta denetlenemeyeceğidir.

Bu maddede de bir önceki maddede yapıldığı gibi "... Odalar Birliği İdare Heyeti'nin mütalaası üzerine Bayındırlık Vekaleti'nce karar verilmesine bağlıdır ..." koşulu yerine, "**... Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Odalar Birliği'nin görüşleri alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na verilen çalışma izni ile çalıştırılabilir ...**" koşulu getirilmiştir. Burada da, çalışma izinlerinin verilmesinde yetkili bakanlık olarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığı yerine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı getirilmiştir.

Ülkemizin Mühendis ve Mimarları Mağdur Olacak

Bu karşılaştırma da bize, sayıları 400 bini aşan mühendis ve mimarlarının üçte birinin işsiz olduğu ya da meslek dışı alanlarda çalıştığı ülkemizde, işimizin daha da zorlaşacağını göstermektedir. Meslektaşlarımızın eğitimleri için harcanan ülke kaynaklarının hiç de azımsanmayacak tutarlarda

olduğu bellidir. Ayrıca, bir ülkenin teknoloji düzeyinin yükseltilmesinde, dolayısıyla ülkemizin diğer ülkelerle rekabet edebilmesinde, mühendis ve mimar meslek grubunun özel bir önemi vardır.

Mühendislik, mimarlık ya da şehir plancılığı diplomaları, ülkelere göre değişik eğitim programları ve süreleri sonunda elde edilmektedir. Bu nedenle de diplomalarla ilgili denklik önemli olmaktadır. Ülkemizde bu konu YÖK tarafından denetlenmektedir. Bütün ülkeler "denklik koşulu"nu aramaktadırlar.

Kaldı ki, mühendislik ve mimarlık mesleklerinin uygulanması günümüzde, diplomaya ek olarak, mesleki deneyim ve birikimi de gerektirmektedir. Bu nedenle de mesleğin uygulanabilmesi için, ilgili meslek kuruluşları tarafından mesleki yeterlilik belgeleri ve meslek ahlak kurallarına uyum koşulu aranmaktadır. Bu belgelerde, ilgilinin hangi uzmanlık alanında uygulama yapabileceği açıkça belirtilmektedir. Bu belgelerin verilmesinde ise yetkili tek otorite, ilgili meslek kuruluşlarıdır.

AB direktifleri, kendi ülke vatandaşlarının karşılama gereken tüm yeterlilik kriterlerinin, yabancı uyruklu istekliler tarafından karşılanmasını öngörmektedir. Meslekler için de, başka koşulların yanı sıra, bu meslekleri uygulama yeterliliğinin kanıtlanması da zorunlu tutulmaktadır.

AB ülkeleri arasında da konu henüz çözümlenmemiştir. Meslek kuruluşları kendi aralarında yaptıkları protokollerle mesleki tanınırlık koşullarını belirlemektedirler. Bu konudaki son örnek Fransa, İngiltere ve İtalya'daki kuruluşlar arasında yapılan protokollerdir.

Sonuç olarak Hükümet tarafından kabul edilerek Cumhurbaşkanlığı'na imzaya sunulan "**Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun**" ile ülkemiz mühendis ve mimarları, yabancı uyruklu mühendis ve mimarlar karşısında mağdur durumda bırakılmıştır.

Bu kanun sayesinde artık ülkemiz, niteliksiz ve ucuz işgücünün oluşturulduğu, bilgi birikimi ile teknolojik olarak bizden daha geri kalmış ülkelerin mühendis ve mimarlarına açık bir pazar haline getirilmiştir.

